

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hírde-
tésnél olcsóbb. Nyiltér
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

A kiállítás ügye.

ly sikeresnek ígérkezik az e hó 28—31-én itt helyben tartandó állat- és gépkiallítás, hogy ha a minden téren kedvező előelek nem csalnak, messze földön lehet keresni és találni párját.

E kiállításnak kettős célja lesz. Egyik: a jó tenyészállatok megismertése; másik: a hasznos gépek terjesztése.

Módunkban van kijelenteni, hogy több szép állat és a technikai tudomány mai haladási fokán álló gép: együtt szemlére állítva már nem kívánható, mint itt lesz. Legalább ezer négyszög méter gép és kétszáz válogatott szép jószág — főképp ló és szarvasmarha — lesz itt együtt szemlélhető.

Ily gyűjtemény képes is, hatékony is, mindkét téren felebreszteni a tökélyesedési ösztönt. Ha meggondoljuk, hogy a szép jószág, nemesfajú ló és tehén, egyenlő fogyasztás mellett mily végtelenül nagyobb jövedelmet hajt: lehetetlen azt nem mondanunk, hogy a jobb fajta tenyészállatok elterjedése ma már elutasíthatatlanul szükségessé vált mindazokra, akik a nagy adókat földjeik és jószágaik jövedelméből kénytelenek kiizzadni.

Nem tagadhatjuk — mert tény — hogy ez volna a jelen kiállítás főcélja. De egyttal ki kell jelentenünk, hogy a siker nyilván más oldalon biztosítandó teljesebb eredményt.

A jelentkezett gépészek tekintélyes csoportjai kiállítandó gépeik óriási halmaza, cikkeik változatossága és kipróbáltatásnak is alávetendő célzatisága: mind arról győz meg bennünket, hogy ez az eredetileg állatkiállításnak tervezett és gépekkel csak megtöltött verseny, nagyszerűség dolgában ép megfordítva fog sikerülni.

És mi ezen, jelen publicistikus szempontunkból igazán örülünk.

Megmondjuk miért?

Szép lovakat, jeles fajta tenyészmarhákat, többé-kevésbé lát az ember most is minden községben, ha annak ily célra alkalmas talaja van. Ellenben alkalmas kézi gépeket, melyek épen az élő drága nyers ember- vagy állat-erőt hivatják pótolni — csak elvétve találunk.

Aki tudja, mily töménytelen szerűn dolgozik még 3—6 ló a hév nyár legütköztesebb napjaiban; mily könnyen helyettesíthetné ezeket az embereket és igásokat egy célszerű gép; mily sokkal olcsóbb volna aránylag a gép az evő erőnél: az annál inkább el fog e visszas tényadaton csudálkozni, minél bizonyosabban tudja, hogy népünk nem szenved oly szegény sorsban, mely az őt testileg összetörő és műi uton sokkal olcsóbban, sokkal jobban végezhető nyári munka személyes ellátására szorítaná.

Hanem egy nincs meg népünkél — ami pedig a fő — a tanulékonysági hajlam. Toll nem győzi számát azoknak a módos gazdáknak, akik a bankót strimfliszárban penészedtetik a láda fenekén és huzakodnak a szerűn a légykinozta lusta lovakkal. Holott ha nyomtatott gépet vennének — pedig vehetnének — az két év alatt dúdolván kifizetné magát s azontulra kész haszonnak maradna. Ki merjük mondani, hogy nincs e kiválólag gazdálkodó megyében falu, melyen a gabona keresztszámához csak távolról is arányos mennyiségű gép léteznék.

Ne keressük most, hogy miért van ez így; mert az meddő vita. Beszéljünk inkább arról, mit kell tenni, hogy ne legyen így.

A gazdasági egyesület gondoskodni fog arról, hogy más, mint kipróbált jószágú gépek itt el ne adassanak.

Ez a nagy valószínűségi előnye nincs meg annak az egyszerű földes gazdának, aki Budapestben vesz gépet. Ott ő csak lapda a szószátyár alkuszok kezében.

Aki tehát valami gépet akar venni, mely a gazdaság valamelyik ágába vág, az csak jöjjön

bizvást ide pünkösdkor; és emberi biztonsággal mondhatjuk, hogy csalódnai nem fog.

Természetes, hogy ha gépvételnél az egy-let pártfogását és közvetítését akarja valaki igénybe venni, annak előbb be kell állnia a gazdasági egyesületbe, melynek évi díja csak két forint s melybe **Gazdasági egyesület, Zombor** cím alatt akárki rögtön beiratkozhatik.

Hogy azonban a nép ide jöjjön, arra ily nyomtatott invitálás nem elég. Megvárható volna a t. községi jegyző, tanító és lelkes uraktól, hogy ők a helyben dívó közhírré tétel minden módját fel fogják használni arra, hogy a nép ezen gépvásár felől értesüljön. Hiszen akinek kocsija-lova van, sohase tehet szebbet és jobbat, mint ha ide jön be pünkösddőlni. Dolgozni — nem dolgozik otthon se; költeni — ott is költ, mert nagy ünnep van; misére itt is mehet, ha akar. És emellett egy nap alatt többet lát abból, ami neki tanulságos, mint ha két álló hétig barkácsol Budapestben.

És mi ezt főképp a jegyző uraknak mondjuk, mert e kiállításnak felét, az állat-kiállítást, főképp az ő közreható buzgalmuk hozta létre. Vajha mind egyformán lelkesedtek volna az ügyért! De ezt nem mondhatjuk. Tisztelet a számos és tömeges kivételeknek; de engedjék meg azt, hogy a köznépi jóvoltáért buzgó kartársaik közül egyet — e kiállítás körül a legtöbb sikerrel buzgót — bemutatassunk.

Ez a kis Gara községnek két jegyzője; Pencz Ádám és Schäfer János urak. E két ur buzgalma is, bizonyára a versenyben is számot teendő lovat állítottatott ki, egyetlen kis községből.

Mi nem mondtuk, nem is mondjuk, hogy a többi folkértek, nem tették meg az egylet és népük érdekében a lehető; de azt igenis mondjuk, hogy e két ur buzgalma ezennel a legkiválóbban nyilvánult e megyében.

Ez is mutatja: mit tehet egy községi jegyző, ha érti a kor jelszavát és birja népe bizalmát. Azért hoztuk itt ezt föl, hogy azok, akik netán kicsinyhitűségből azt gondolták, hogy az ő falujuk az ilyesmire iránt nem érdeklődik: e ténnyből példát vegyenek arra nézve, mit és mennyit lehet ily közérdekű nyilvános föllépés érdekében puszt: jó szóval tenni

Erre az elismerést parancsoló esetre vonatkozva, szépen kérjük a falusi intelligens urakat, de különösen a dohverők diktátorait, a jegyző urakat, sziveskedjenek minden rendelkezésükre álló eszközzel rábírnai a népet arra, hogy e tanulságos kiállítást tömegesen látogassa.

Körlevél

a zombori állat- és gépkiallítás végrehajtó bizottságától.

E kiállítás oly sikeresnek ígérkezik, hogy ahhoz hasonlót hazánk alvidéke még nem látott. Száz szebbnél szebb ló, ugyanannyi gyönyörű szarvas jószág, 51 cséplőgép, számtalan mindenféle gazdasági kisgép lesz itt a szemgyönyörködtetésére, a haladni kívánók hasznára, felhalmozva.

E meglepő szép eredményben a Jegyző és Lelkés Uraknak igen nagy részük van. Hisz az ő ügybuzgalmuk és utánjárásuk folytán sikerült e meglepő állatgyűjteményt összehoznunk.

De tudom, hogy ezen máris elismerést érdemlő közrehatás korántsem merítette még ki azon nemes érdeklődést, melyet a t. Jegyző és Lelkés Urak, népünk okszerű haladása, fölvilágosítása és anyagi jóléte iránt oly kötelességtudólag tanusítani szeretnek.

E tudat bátorít engem azon — a kiállítás érdekében utolsó, de nagy és fontos kérelemre: hogy kegyeskedjenek a nép minden rétegét hangadó befolyásuk egész hatalmával, a felvilágosítás és buzdítás minden fegyverével rávenni arra, hogy a pünkösdi ünnepek alatt megnyíló kiállítást minél tömegesebben látogassák; ott a jeles fajta tenyészállatokkal és emberkímélő gépekkel megismerkedjenek s azokból, a tökéletes voltokról szerzendett megbizonyosodás után, vásároljanak.

A megyei gazdasági egyesület, támogatva a megye és város legelső hivatalnokaitól és közéleti vezérférfaitól, se fáradságot, se költséget nem kímélt arra, hogy ezen kiállítást minél meglepőbbé, minél tanulságosabbá tehesse.

Most tehát a közönségen van a sor. Meg kell gazdáinknak mutatniok, hogy immár az okszerű haladás követelményeit értik, az okulásra nekik nyújtott alkalmat becsülni és javukra kihasználni hajlandók. Mert csak a nemes céljaiknak megvalósítására irányzott siker; csak a használás tudata, nyújthat ugy az egyesületnek, mint az érdekeiért önzetlenül fáradozóknak, tovább is kedvet arra: hogy kedves anyamegyénk anyagi felvirágoztatására, ezen áldásos tevénytudással tovább is szüntelenül közremunkáljanak.

Oda terjed tehát alázatos kéresem, legyenek kegyesek a Lelkés Urak névezetű templomi szószékükön, a Jegyző Urak pedig dobszóval és a községükben dívó más hirdetési módokon, mindent elkövetni arra nézve, hogy e tanulságos és közhasznú kiállítás, népünknek minél szelesebb körére kiirászhassa a haladás, tökéletesedés, gazdasági fejlődés sugarait.

Megjegyzem még, hogy a látogatási díj első nap 30 kr., a többi három nap csak 20 kr.

Ezen ügyet Uraságod ismert népbaráti hajlamaiba ajánlva, maradok lekötözött híve.

A végrehajtó bizottság utasításából:

Dr. Molnár István Lajos,
kiállítás titkár.

A zombori állatkiállítás átnézete.

Beiner Gáspár Gara kiállít 1 fias kancát, 2 lovat, Beresi József Gajdobra k. 1 fias kancát, Gärtner István Gara k. 1 lovat, Gereser József Gákova k. 1 borjast, Gräber Gyula Szóna k. 3 esődört, Hambalek Antal Kernya k. 1 bikát, Ivánkovics Mihály Ns-Militics k. 1 esődört, Klenánc Mihály Gara k. 1 esődört, 2 fias kancát, L. L. Bach János Roglatia k. 2 bikát, Melcher Antal Gákova k. 3 lovat, Melcher Mihály Gákova k. 2 fias kancát, Mentlig Volffart Gara k. 1 fias kancát, Mészáros Sebő Gara k. 1 fias kancát, 1 lovat, Meyer József Gákova k. 2 lovat, Meyer József Gákova k. 2 lovat, Millássevits Sándor Zombor k. 1 lovat, Minich Mihály Gara k. 2 esődört, Muts József Kula k. 1 esődört, Orth Lajos Torzsa k. 1 lovat, Preszly János Kernya k. 1 esődört, 1 lovat, Raczity Bogoszlav Zombor k. 10 birkát, Raczity Maxim Zombor k. 2 fias kancát, Rédl Lajos báró Rasztina k. 10 lovat, 4 bikát, 4 borjast, 5 tehenet, Rosenthal Alfréd Budapest-Arad k. 40 birkát, Rudics József báró B.-Almás k. 4 fias kancát, Schmausz Ferenc Torzsa k. 2 lovat, Schön János Gákova k. 1 lovat, Schön Keresztély Gara k. 1 esődört, Schwarz Jakab Cservenka k. 1 borjast, Schwerer Béla Filipova k. 2 esődört, Széchenyi József Zombor k. 1 lovat, 2 borjas tehenet, 10 disznót, Szilágyi Antal Paesér k. 1 esődört, Steinfeld Ignác Cservenka k. 2 esődört, Szemző Gyula Zombor k. 3 lovat, Suyer Márton Kunbaja k. 1 esődört, Thuri Antal Gara k. 1 esődört, 1 fias kancát, 2 lovat, Trenkel Jakab Torzsa k. 1 lovat, Vén Ferenc Moholy k. 3 esődört, Vidákovich György N.-Militics k. 1 lovat, Vidákovich József N.-Militics k. 1 lovat, Vojnich Jakab Roglatia k. 2 esődört, 5 lovat, 2 bikát, 3 tehenet, 10 disznót, Vojnich Sándor Szabadka k. 2 fias kancát, 6 lovat, 2 bikát, 1 borjas tehenet, 1 tehenet, 10 disznót, Vojnich Simon Zobnatica k. 4 esődört, 3 bikát, 7 tehenet, Zomboresev Antal Gara k. 1 fias kancát, 1 lovat, Schmidt Samu Torzsa k. 1 esődört, 1 fias kancát, Dubs Péter Torzsa k. 1 esődört, 2 lovat. Összesen 28 esődör, 19 fias kancát, 50 ló, 14 bika, 9 borjas tehen, 16 tehen, 30 disznó, 48 birka.

A zombori állat- és gépkiallítás sorrendje 1882. május 28—31-én.

Vasárnap, május 28-án. 1. Gyülekezés a megyeház nagytermében kilenc óráig. 2. Kilenc órakor indulás a kiállítási tere. 3. Itt a gazdasági egyesület elnöke megnyitja a kiállítást. 4. Utána Zombor város küldöttsége nevében a polgármester üdvözi a gazdasági egyesületet, a kiállítókat és vendégeket. 5. Folytatólag a végrehajtó bizottság elnöke bemutatja a kiállítást. 6. A kiállítás ünnepélyes megismerése. 7. Déli 12 órakor a gazdasági egyesület választmánya a városháza nagytermében ülést tart, melyen megválasztatnak és megalakulnak a bíráló bizottságok. 8. Két órakor társasébed a „Vadászkürt” termeiben. Egy teríték ára 3 ft. Jegyek a kiállítási pénztárnál s a rendezőknél kaphatók. 9. Esti 8 órakor díszelőadás a színházban.

Hétfőn, május 29-én. 1. Reggel nyolctól a bíráló bizottságok működése. Szükséges, hogy ennek tartama alatt a kiállítók vagy megbízottjaik jóságjuk körül legyenek. 2. Délután öt órakor a kész eredmény a kiállítási téren kihirdetetik.

Kedden, május 30-án. 1. Nyolctól a bíráló bizottságok folytatlagos működése. 2. Este társas összejövetel a Dévay kertben.

Szerdán, május 31-én. Délután 5 órakor a dijak ünnepélyes kiosztása és a kiállítás bezárása.

Belépő jegyek a kiállítási pénztárnál első nap 30 krért, a többi napokon 20 krért kaphatók.

A kiállítási iroda a kiállítás közepén, a Balázs-házban van.

A kiállítás a megnyitástól kezdve naponként reggeli 7 órától esti 8-ig lesz nyitva.

Zombor, 1882. május 20-án.

Szemő Gyula,
a végr. biz. elnöke.

Dr. Molnár István Lajos,
a végr. biz. titkára.

Az állat- és gépkiallítás alkalmából a »Vadászkürt« termeiben rendezendő társas ebéd étlapja: barna, rák- vagy ragout leves. Párolt marhahús szegélyezve. Sült- és főtt tészta. Liba, kacska, csirke- és borjú sült. Giardinetto. Fekete kávé. 1/2 liter magyarádi bor, 1 üveg szikviz személyenként. Zene. Egy teríték 3 frt. Jegyek előre válthatók: br. Podmanitzky Ármán, Városhy Károly és Pribil Ernő rendező uraknál.

Egyházzvédnökségi ülés.

(Május 18-án d. u. 3 órakor.)

Hoffmann polgármester üdvözlőleg megnyitja az ülést. Jelen vagy 50 tag.

Felolvastatik a bitoros-érsekhez küldött bizottság jelentése, mely szerint az érsek a r. k. hitközség által apácák vezetése alatt felállítandó elemi iskolák alapjára 50000 frtot felajánl.

Széchenyi József: Figyelmeztet az ülés fontosságára, jelzi, hogy a szép számú katolikus közönség közakarata, sőt az intelligencia nagy száma és anyagi ereje dacára, oly sokáig stagnál iskolánk kérdése. Ennek főokát a kalocsai egyházzal fenálló nézetkülönbségben találja. Erezvén a kérdésnek reánehézőlő becsületbeli terhét, kéri hogy valahára konkrét megállapodásra jussunk. Mert hisz szégyenlenünk kell, hogy nincs rendes kisdudóvónk, nincs kellő berendezésű elemi iskolánk. Positív javaslata ez: Kimondandó 1) A gyermekek nevelésére a szelencsében egy két osztályú elemi iskola; 2) A bánátságban egy első osztályú fiu- és leányiskola; 3) A város szívében levő s e célra átadott korona telken szükség szerint parallel osztályú központi épület emeltessék. Az 5-6 osztálynál egy ipariskolát szükségesebbnek tart.

A leány-nevelésre nézve ismeri az eltérő nézeteket. De erre maga a város is nőket alkalmazván, elismerte, hogy nőket nők nevelhetnek leginkább nőkké. Az apácák oloszabbak is; Szabadkán, Baján ép ily ellenzétek uralkodtak; ma már mindenki becsüli és keresi őket. Saját tapasztalata, hogy akárkit kértett Budapesten, mind olosóság, mind szellemi fölény tekintetében az apácákhoz utalták.

E tények után aleánynevelést az apácákra bizandónak javasolja s e végre ajánlja, hogy 4 alsó s 4 felső leányosztályt alkalmas épületben az ő vezetésük alatt helyezzük el.

A bitoros-érseknek pedig nagykegyű ajándékáért feliratilag köszönet szavaztassék. A részletek kidolgozására 7 tagú bizottság küldendő ki.

Dr. Ambróvits Károly. Ő is kívánja nevelési ügyünk rekonstrukcióját. Gátjai ennek jogainknak a papok általi következetes megnyirbálásából s e miatti nehezítésünkből eredtek. Nézete: Olyat alkosson Zombor, hogy saját akaratát érvényesíthesse mindég. Már el is határozott, hogy az iskola alaphoz az egyházközség 40000 frtnyi kölcsönt vegyen föl, 6 férfi és 6 nő osztályú elemi iskola építésére. Ekkor merült fel bizonyos tendenciák kedvéért az az eszme, hogy elég pénzünk iskolákra nincs. Így két dudás lesz egy csárdában s az érsek segítségével lemondunk befolyási jogunkról.

Nem látja be, hogy a régi terv kivihetetlen. Ama pénz vissza fizetve, később építhetünk tovább. Hogy az apáca vagy világi nevelés jobb-e, az régi történelmi kérdés; az apáca bigotteriára nevel s ekkor gyermekeinket nem küldhetvén oda, megint nevelde nélkül leszünk. Az volt az érsekhez küldött bizottság feladata, hogy az érsektől megkérdezze, mily kikötés mellett adja az 50000 frt ajándékot.

Indítványa: 1) A 6 fiu- és 6 leány osztályú iskolát, mely már megszavaztatott, a magunk költségén kiépíttetni óhajtja. 2) Ha ez eljuttatik, akkor küldessék ki egy bizottság, mely az érsek ajándékának elfogadásával járó föltételeket és az intézet irányát megállapítsa.

Barthol József. Elöttem szólóra ráolvasom a jegyzőkönyvből, hogy ezen egyházzvédnökség

a 6 fiu- és 6 leány elemi osztályt még eddig meg nem szavazta. Költségvetésünk nincs, nem is adatott be 58500 frtba kerülne az épület, melyet kívántunk. A felszerelés - legalább 6000 frt - még ide beszámítva nincs. Törvény rendel el, a felsőbb nép- vagy polgári iskolát. Azt kívánja a város közérdeke is. De mert mind kettőre elég erő nincs, f. évi február 21-én elhatározott, hogy az elemi iskolák építése az érsekhez küldött bizottság visszatérteig elnapoltatik. Ennek a küldetésnek eredménye ismeretes. Ha mi a r. k. iskolákra városi pótdadót kérünk, akkor a szerbek is kérnek; és ezt a közgyűlés sohase fogná, de nem is bírná megszavazni. 1) Kívánom, hogy állítsák 8 oszt. központi iskola, melyben az 5-6-ban iparosokra, a 7-8-ban kereskedőkre fontos tárgyak tanítandók. 2) Behozandók az apácák. Így a felső nevelés is el lesz látva, sőt 600 frtért óvodát is kapunk 300 gyermekre. Apácákkal a 8 női osztály 2700 frtba kerül, fűtésen kívül. Összesen 3300 frtból lesz 8 osztályú leányiskolánk kisdudóvóval együtt.

Széchenyi József. Ambróvits belátja, hogy a helyzet tarthatatlan, de azért fentartja nézetét. Nem veszem lelkemre, hogy a jelen nemzedék megint elhanyagoltassék és holmi álliggetlenségű ábrándokért elejtessék az apácák ügye.

Dr. Ambróvits. Indok nélkül térnek el az előbbi határozattól. Nekünk van pénzünk. Ha Ő eminentiájának »tisztá szándéka van,« az 50 ezer frtot szíves hálával elfogadjuk, de a nevelési elveket a klérus kezébe nem bocsájtom. Hisz így is kívántatik hogy 1) felépítsük 2) elartsuk az apáca intézetet. Fél, hogy az apácák általi nevelés nem lesz hasznunkra. -- Vagy az első határozatot fogadjuk el, vagy küldjünk ki indítványtevő bizottságot.

Elnök: Két indítvány van, 1. Széchenyi: fogadjuk el az érsek ur ajánlatát, mely avval jár, hogy a leánynevelés zárdanőkre bízassék. 2. Dr. Ambróvits, hogy Pártos beteresztett vázlatai szerint építtessék 6 fiu- és 6 leányiskola. Ezt - közbevetőleg mondom - már maga a védnökség megváltoztatta február 21-iki ülésén.

Zsulyevits: Két része van Ambróvits indítványának. Egyik, hogy maradjunk a régibb elfogadott tervnél; a másik, hogy ha amazt eljuttjuk, küldjünk ki javaslattevő bizottságot.

Bunyi: Tudni kívánja, milyen föltétel alatt fogadhatjuk el az érsek ajándékát? Minek fizetünk az apácáknak, ha majd az érsek parancsol nekik?

Bálics: Mi föltétel alatt adatik az 50000 frt? Széchenyi: Az érsek nem kíván semmit, csak az apácák behozatalát.

Egy hang: Sokkal jobb lesz az a tanító, a kit az érsek ad, mint akit mi választunk! Látjuk!.

Széchenyi: Hát 50 ezer frt nélkül hogy fogunk építeni? ha avval együtt sem hiszi, hogy majd birunk.

Veszelyovits: Költségvetést kér, hogy mindent megbirunk-e, amit akarunk?

Névszerinti szavazás rendeltetvén el, Széchenyi indítványára igennel szavaztak: Bálics Mátyás, Barthol József, Blumenthal János, dr. Csihás Benő, Dalmay József, Donoszlovits József, ifj. Dzsinitz Antal, Falcione Gusztáv és Lőrinc, Feher Gyula, Francz Mór, Esztergamy Károly, Gottlieb Márton, Haintz Kálmán, Hameder Károly, Huber Ignác, Heindlhoffer Róbert, Husvéth István, Koczár Zsigmond, Kovácsfi Kálmán, Kovácsfi Alajos, Odry János, Radicevits Sándor, Reitter Nándor, Schaffner József, Stebler Lajos, Sauerborn Károly, Széchenyi József, Szilágy Ferenc, Tarczay Mór, Walter Nándor, Virter Károly, Veszelyovits Péter, Zányi Lajos; nemmel szavaztak: dr. Ambróvits Károly, Budimsevits, Bunyi Károly, Fratricevits Béla; nem szavaztak: Milassevits János, Pocsy Sándor, dr. Wolf Kálmán, Zsulyevits Demjén.

Elnök: Lelkemből örüök ezen szavazásnak. Utódaink s a jelen apró nemzedék áldással és köszönettel fognak e napra emlékezni. Ezek alapján határozatilag kimondom, hogy: a kalocsai bibornok-érsek ajánlata hálás köszönettel fogadtatik s e hozzá feliratilag eljuttatik; városunk r. k. nevelése és kisdudóvása apácákra bízatik; a szelencsében két, a bánátságban egy osztályú elemi iskola, a Korona-telken pedig központi fisko'a emeltetik.

A részletek kidolgozására elnökletem alatt (Helyeslés!) a következő bizottság kiküldését indítványozom: Széchenyi József, Fehér Gyula, Koczár Zsigmond, Barthol József, Falcione Gusztáv, Gottlieb Márton, Reitter Nándor, Falcione Lőrinc, Kovácsfi Kálmán, Blumenthal János. (Általános helyeslés.)

A gradinai iskola felülvizsgálati jegyzőkönyvének felolvasása alatt a tagok - teljes joggal - elszöktek.

Az ilyesmire kényelmesebb is, célszerűbb is egy pár tagu bizottságot küldeni ki, mint vele hiába az időt s érdekeltséget elprédálni.

Bajának földesuri viszonyaihoz.

Iványi Istvántól.

(Folytatás.)

9. Az 1767. év március 17-én Baján az urasági kastélyban varbói Kruspér Pál magy. kir. udv. kamarai tanácsos és a Bács vármegyei kamarai jóságok igazgatója, mint gr. Grassalkovics Antal, a bajai uradalom örökös földesura által e célra felkért elnök a fennemlített uri székelt tartá Forian Antal udvari inspektor, Győri István számvevő, Deményi István gab. natárossal, jelen voltak a vm. részéről Latinovics Miklós szolgabíró és Gombos Antal táblabíró.

Ez alkalommal az uradalmi ügyész Zsibisko János actiót kezdett Bajá város ellen: Bajá városának lakossága ez utóbbi években igen megszorodott, s mégis mindig az 1755. évi ideiglenes szerződés van érvényben, mi által az uradalom nem kis kárt szenvedett. Azért az 1723. évi 18 ik törvényeikk értelmében kívánja, hogy ama szerződés megsemmisíttessék, és e város lakossága névszerint a föld- és szőlőművelők az uradalom más alattvalóival egyformán rendszereztesse; az iparosok, boltosok, kereskedők és más lakosok az ipar, kereskedés és más általok élvezett haszonvételek arányában adóztassanak meg; különben az uradalom minden királyi joga és haszonélvezete a földesur javára tartassanak vissza.

A város részéről megjelent Popovics Miklós bíró Wieland József és Nagy István és legutóbbi vm. gyűlés által a bajaiak védelmével megbízott Pavianovics Mihály vármegyei alügyész, aki egész tisztelettel iparkodik a várost az uradalommal kibékíteni és az eddigi szerződés megtartása mellett szól.

A város márc. 24-én kérvényt adott be az uri székeknek. Beismeri, hogy a város lakossága szaporodott, de szegény néppel, amely csak a már 1755. évi szerződés által átadott fundusra telepedett, a régibb lakosok hogy kis könnyebbéget szerezzenek maguknak, eddigi telkeik felével elégedtek meg s másik felét a jövedvényeknek engedték által. A város határa tehát a régi maradt, a lakosok jobban összeszorultak. - Reflektálnak a mult napon a 4. kérdésben előterjesztett városi hátrányokra és bátran merik állítani, hogy főleg a városon kívüli munkák és kereskedések által képesek magukat fentartani. A földesur nem akarhatja szegény jobbágyainak romlását, mert ezek jóléte neki is előny. Alávetik magukat a törvényes intézkedéseinek és a jó kegyelmes földesur atyai rendelkezése alá, de mégis »szörnyűképen esedeznek« ha csak lehetséges az eddigi szerződést épségben tartani; hiában kötelezik magukat nagyobb terhekre, a melyeket mégis csak nem viselhetnek el.

Az uradalmi ügyész nagyobb készséget várt a városiak részéről annál inkább, mert a földesur kegyelmét már számtalanszor tapasztalták, aki ezen esetben is a legnagyobb kiméletet ajánlotta az ügyésznek. - A városiak erre újra ismétlik kérelmüket, beteresztik az 1714. évi privilegiumot, az 1755. évi szerződést és a márc. 22-én aláírt kérdőpontokat. A földesur kegyelmébe ajánlják magukat és kijelentik, hogy pörösködni nem szándékoznak.

Az uradalmi ügyész erre bírálat alá veszi ezen okmányokat. Először az 1714. évi privilegiumról azt állítja, hogy ez nem igazi privilegium és e városnak szabadalmait már nem képes védeni; 1) mert az 1715. évi 18. t. c. és az 1741. évi 19. t. c. értelmében minden meg a megkivántató alakja; 2) a király ama okmányt csak mint Bajának akkori földesura adta ki, a midőn e város a kamara alá tartozott; 3) mert csak ideiglenesen volt értéke azon időre és nem kötelezi a következő későbbi földesurakat. - De ha rendes privilegiumnak veszi is, mégis már elvesztette értékét; mert a város és az egész uradalom királyi adományozás folytán minden földesuri jogokkal együtt ment által magán tulajdonosokra az országos szokások és törvények ellenére kiállított minden privilegium (az 1647. évi 122 teikk értelmében) érvénytelen. De hisz a bajaiak maguk is érvényen kívül helyezték, mihelyt az urasággal új szerződésre léptek mint épen 1755 ben. Az 1714. évi privilegium tehát semmiképen nem védheti többé a várost.

Az 1755. évi szerződés sem volt örökös, hanem csak ideiglenes, és a szerződő grófi földesur a szerződés mellé adott instrukciójában határozottan fentartja magának a jogot másképen is intézkedni. - Az 1767. márc. 22-én kiállított 9 pont sem jöhet most számba és nem akadályozhatja az uradalom törekvését, hogy minden alattvalóját aránylag egyformán szabályozza. S minthogy a városiak kinyilvánították, hogy pörlekedni nem akarnak, az ügyész a törvényes ítélete alá terjeszti az ügyet.

Ez a következőképpen apr. 10-én az uri szék az ügyész allegálását teljesen helyeselve az 1755. évi szerződést alapul vévén, minthogy a város lakossága egyharmaddal szaporodott aránylag, annyival több terhet szándékozik rá kivetni és rendes urbaniumot állít össze a város részére 10 pontban (szövegét nem közöljük) mely a városhoz lett beteresztve jóváhagyás végett. De mielőtt ezen jóváhagyás megtörténhetett, a bajaiaknak sikerült Grassalkovicsosál Gödöllőn 1767. jun. 11-én örökös szerződést kötni, a mely ama urbaniumot fölöslegessé tette, és a vármegye közgyűlésén un. 30-án kihirdettetett és tudomásul vétetett.

(Folyt. köv.)

A kapálás befolyása a növények tenyésztésére.

A soros vetéseknek egyik legnagyobb előnye az, hogy ezáltal módunkban van a növények közötti sorokat, a mikor azt szükségesnek látjuk, megkapálni.

Sokan azt hiszik a gazdák közül még ma is, hogy a kapálásnak főelőnye növények között felverődött gyomok kiirtásában rejlik. A gyomok kiirtása minden esetre igen fontos teendő a gazdasági növények tenyésztésének, mert azok nemesak hogy ut-

Jában állanak a mivélés alatti növényeknek, hanem azon tápszerekből is sokat elvesznek, melyekre azoknak kifejlődésükre szükségük van. Azonban a kapálásnak a gyomok kiirtásán kívül még más előnye is van, nevezetesen a talajnak felporhanyitása, miáltal a talaj nemcsak a levegő szabad behatásának megnyitja, hanem képessé tétetik az, még a legforróbb nyári napokon is a levegőben nagyobb mennyiségben található vízpára megsűritésére, miáltal a növények nedvességgel láttatnak el. Egy gazda e részben behatóbb vizsgálatot tett, s azt találta: hogy míg a fel nem porhanyított talaj 24 óra alatt 1000 részre csak 36 suly rész nedvességet vett fel a levegőből, addig a felporhanyított talajnál ugyanennyi idő alatt 1000 részre 45 sulyrész esett.

Ezen kívül a felporhanyított talaj a felvett nedvességgel jobban képes összetartani is, mint pedig a mely nincs felporhanyítva, vagyis a felvett nedvességgel jobban képes az gazdálkodni, miután a fel nem porhanyított talaj a nap sugarai jobban, erősebben felmelegítik s ennélfogva ez több vizet is párolog el; ugyanis ha a talaj fel van porhanyítva, az esetben a talaj részecskéi közötti hézagok nagyobbak, s ez által azok bujafüveségük hatása meg van gyengülve, minél fogva elpárolgás történik is, a felső rétegből alulról csak kevés víz emelkedik oda az elpárolgott helyébe, vagyis a talaj felső rétege kiszárad ugyan, mert a porhanyítás következtében abba a levegő szabadabban behat, de a talaj alóbbi rétege annál nyirkosabb marad.

Mindezekből az a tanúság, hogy nem elég a kapálást csak úgy immel-ámmal végezni, hanem a kapáláshoz a talaj felporhanyításának fontosságát a növénytenyésztésre tartva szem előtt, azt úgy kell végezni, a mint azt a talaj felporhanyításának fontossága megköveteli. Nem csupán a gyomok kiirtására kell tehát a kapáláshoz nézni, hanem a talaj felporhanyítására, mely célból végezve a kapálást, a gyomok kiirtását tartja szem előtt a kapáláshoz, az esetben a kapálásnak ennél sokkal fontosabb célját nem mindig fogja elérni.

Mindezekből a gyakorlatra nézve a következő tanácsokat lehet összeállítani: köztűt, nedves talajon tavasszal korán kapálni nem tanácsos, mivel ez által a talaj tovább nedvesebb, és ennélfogva hidegebb marad, minél következtében a növények az ily talajban a korai kapálás után könnyen megsárgulnak; épen ez áll ily talajokban az eső után való kapálásra nézve is, vagyis ily talajban kiadobb eső után azonnal kapálni nem szabad, ellenben száraz homoktalajon tavasszal minél előbb kell kapálni, hogy a talaj felporhanyítása által minél több nedvesség tartassék vissza a talajban. Nedves, homoktalajban természetesen szintén az első szabályhoz kell magunkat tartanunk.

Miután pedig a meghengerezett talaj több vizet párolog el, mint egy meg nem hengerezett, ha egy meghengerezett talajban a nedvességet vissza akarjuk tartani, azt a hengerezés után újból fel kell fogasztatni. Az apró magvak, melyeknek a lóhere, lucerna, stb. vetése után tehát a talajt, mivel ezeket mélyen alátakarani nem szabad, jó a talajt meghengerezni, mert ez által a talaj felső rétege nedvesebb marad és ez a kikelést elősegíti, ellenben az árpa- s zabföldet sokkal célszerűbb csak akkor meghengerezni, midőn már a vetés egy tenyérnyi rajta, mert ekkor már a talaj beárnyolása a vetés által állja útját az erős mérvű elpárolgásnak.

Épen az elsorolt okoknál fogva célszerű az ugar-mivélés mellett a talajt, mindannyiszor, a hányiszor csak annak kérge támad, felfogasztatni, hogy abba a talaj beáradásához szükséges, nélkülözhetlen nedvesség visszatartassék. E.

NÉPSZOKÁSOK PÜNKÖSDKOR.

Vigan mosolyg a föld Pünkösdkor, a természet is ünnepel. Ez idő legkedvesebb szaka az esztendőnek, kedves ünnepe a magyar népek, el is nevezte azt különös kitüntető kedvezéssel „piros pünkösdkor”-nek s ez előtt még sok különös mulatsággal a jó szívű tiszta jó kedvével ünnepelte meg. Mulatságai közül, melyek hajdan divatoztak, de melyeket a haladó idő kiszorított a szokásból, megemlítek néhányat.

Ilyen volt hajdan a „pünkösdi király” választása. Piros pünkösdi napján ugyanis a helység házánál összegyűlve a falu elöljárói, a legények felbokrétázva lóháton, a helység apraja nagya, zeneszó mellett, a kisbíró vezetése alatt — kinek piros selyem zászló volt a kezében — kivonult a mezőre; ott a kisbíró letützte a piros zászlót a határhalmhoz, a lovas legények sorba álltak, aztán a falu kovácsa három mozsárlövéllel jelt adott, mire valamennyi lovas vágatni kezdett a kitűzött cél felé. Háromszor kellett így versenyt futtatni, de harmadszor már csak az a két lovas futott, ki a két első futásban nyertes maradt s a melyik közülük elsőnek ért a célhoz, annak koszorút tettek kalapjára s egy évig ő volt „pünkösdi király.” Kiváltsági voltak: ő kezdte meg a táncot az esteli mulatságban, egy évig minden lakodalomba, ünnepeyre, mulatságra hivatalos, minden korezmában ingyen rovása van, a mit elfogyaszt, fizeti a község; lovát, marháját tartoznak társai öltözni, ha valami apró vétséget követ el, azért testi büntetéssel nem illetik. Ilyen nagy ur volt a pünkösdi király egy álló esztendeig.

A pünkösdi királyné pedig úgy lett, hogy a falu legszebb és legjobb leányát a többi hajadonok megválaszták ünneppirálynénak, nagy tornyos koszorút illesztettek homlokára s körül bordonzták dalolások közt a faluban, minden ház elött megállva a választott királyné körül énekelték azokat a nótákat, melyek sohasem voltak megírva, mégis megszülettek. A ház gazdája aztán adott az éneklő leányoknak valami ajándékot. Ha öreg volt: egy pár garast, ha ifjú: egy pár csókot. A pénzbeli mulatságokat fedezték a leányok, a csókokat nem tudni mire fordították. Ez még jelenleg is divatozik, én legalább Pest megyében láttam. Ártatlan leánykák járnak pünkösdi első napján főleg az uri házakhoz s dalolják azt a századok óta szájról szájra maradt mondókát, melyet tán már Mátyás királynak is dalogtattak olyan kis leányok. Ott (Pest megyében) kimagyarázhatlan értelmű dalokról „mimimamas” leányoknak hívják őket. Összefoglalva, körben éneklék a következőt:

Mi mi ma ma, mi mi ma ma, (mi van ma, mi van ma.)
 Piros pünkösdi napja . . .
 Holnap lesz, holnap lesz
 A második napja . . .
 Isten hozta Károlykát
 Károlykát . . .
 Szépen szóló madárkát
 Madárkát . . .
 A Gyulácska icinke
 Picinke . . .
 Hegyvet, völgyet befutja
 Befutja . . .
 Jó vitéz, jó vitéz!
 Jól megfogd a lovad kantárját.
 Ne tipossa, ne tapossa
 A pünkösdi rózsát;
 A királyné pálcáját
 Szálljon erre a házra,
 Az ur asztalára.

Ezután párosan táncra kelnek s a királynét mindenik megforgatja

Ilyen pünkösdi mulatság volt hajdan a széke-lyeknél a kamó-huzás (kamó olyas bot melynek vége begörbült.) A faluvéteken összegyűl a szomszéd falunak népessége a mezőre. Mindenik falu legényessége elhozza magával a kamót, — három négy öt hosszú, fiatal törőből vágott bükkfa, melynek vége horgosnak van hagyva. Két ilyen kamót horgas végeinél fogva egymásba akasztanak s egyikbe az egyik falu legényessége, másikba a másiké kapaszkodik. Akkor aztán megfeszített erővel igyekeznek mindkettőt, hogy elhuzhassák a másikat helyéről s ha sikerül: van aztán kacagás. Az oláhfalusi székelekről mondják, hogy egyszer egy szomszéd helységet egész a városuk kapujáig elhuzták volna.

Ilyen pünkösdi mulatság volt ezelőtt Kecskeméten a bika-hajás. Ugy delután a temető melletti síkságra a pusztáról ostoros lovasok kergették be a szilaj bikát, hol már akkor nagy báluló közönség várta a látványosságot, gátokra, akácfaakra s az ott levő mázsa házban elhelyezkedve. Mikor a bika bömbölve körülhordozta tekintetét, akkor rá eresztettek hat szép szelindeket, ezek körül kapták, — hanem a dühödt fenévad egymásután hajigálta őket a levegőbe, úgy hogy repülő kutyáról fogalmat szerzhetett a közönség, addig öklelte, taposta őket, míg végre a kutyáknak element kedvük a támadástól. Akkor aztán neki rohant a mázsa háznak, a közönségnek, a vége azonban legtöbnyire az lett a „hajásznak,” hogy a bikának lett vége.

Volt a felső vidéken olyan mulatság is, hogy kötelet húztak az utcán keresztül, annak közepére eleven ludat akasztottak lábainál fogva, amely alatt aztán a legények lóháton elnyargalva a lud nyakát (szakítani törekednek. Természetes, hogy a ki egy rántással el nem tudja végezni, az alól a ló kifut s ő ludon függve marad. Erdély déli részén meg fazékba dugnak kakast s a bekötött szemű legényeknek azt kell furkós bottal eltalálni.

Ilyen s efféle mulatságok divatoztak hajdan a magyar népnél; most már nagyobb részt megszűntek. Talán meguntuk a játékot s komolyabbak lettünk? . . . Nem biz a, hanem a haladó idővel mind több okunk van szomorkodni, — ugyanazért boldog és vig pünkösdi ünnepeket kívánok neked kedves olvasó! (Mert mindenki kedves, aki az ember irka-firkáit elolvassa).

Kajabusz.

Szinészet.

Kedden Sardou-nak „A haza” című rémes drámájával tette az igazgató közönségünk álmaibizonytalanná. Valamint bizonyos egyfelől az, hogy a szerző neve magában véve még nem nyújt garantit arra nézve, hogy darabja az igényeknek megfelelően, úgy másfelől kétséget nem szenved, miszerint az igazgató ur nagyon téved, ha azt hiszi, hogy a közönség idegeit az eddigi előadások annyira túl csigázták, hogy már csak oly darab képes mulattatni, melyben egyebet sem tesznek, mint meszárolni. A második bérlet közönsége talán megérdemelte volna, hogy a jelesebb színművek közül többet mutasson be az igazgató; annyival inkább, mert a bérletgyűjtés alkalmával ez a közönségnek határozottan meg volt ígérve. — Az előadás egyébként sikerültnek mondható, mint azt egy oly kiváló társulattól, mint Csóka uré másként el sem várhattuk volna. A társulat ujjonnan érkezett drámai tagja Berki ur ez alkalommal lépett fel először, és gondos tanulmányt eláruló alakításával, rokonszenves alakjával és hangjával a közönséget csakhamar meggyőzte arról, hogy tehetséges színész.

Csütörtökön: Lukácsynak „Egy magyar plébános és a muszkavezető” című eredeti énekes népszínműve a közönségnek kellemes estét szerzett, mely sikerhez azonban a darabnak „énekes” és „népies” minősége a lehető legesélyesebb mérvben járult hozzá; mert az egy két nótán s kortes jeleneten kívül semmi sem indokolja az „énekes népszínmű” elnevezést. Lukácsy egyébiránt amily gyenge a bonyodalom szövevényében, oly annyira ügyes az alakok és jellemek kidomborításában, és a biztos színpadi hatásra számító jelenetek összeállításában: minélfogva darabjai kitűnő erő kezében valóssággal mulattatnak, míg olvasva egyáltalában nem nyújtanának élvezetet. Breznay a plébános művészi fölfogással alakította, Berki mint gróf Gacsavári kitiűnően volt maszkirozva, s mindkettőnek játéka oly gondos és kifogástalan volt, miszerint főleg nekik tulajdonítandó, hogy a gyenge bonyodalmu darabot a közönség mindvégig élvezhette. A többiek közül még Rónaszékinek jutott kiválóbb szerep Grünstein Mózi komikus személyében, ki el nem mulasztotta a szerep komikus természetét lehetőleg kiaknázni s mint rendszeren úgy most is több ízben megkacagtatá a közönséget.

Szombaton: Lecoq „Giroflé-Girofla” című operettjét láttuk sikerült előadás-ban. Erdélyi Marietta a címszerepekben, Bérczy mint Marasquin, Breznay mint Don Bolero és Hegedüs mint Murzuk egyaránt kiváltak. A karok is jól működtek. Erdélyi Marietta kisasszony-nak kedves játéka és kitűnő énekén kívül még rendkívül csinos toilette-jei arattak tetszést.

Vasárnap: Szigligetinek „A cigány” című népszínműve adatott elő a kiváló sikerrel, jelesen Wavra Emília k. a. Rózi szerepében annyira kifejté műve-

szetét, hogy a közönség nemcsak számtalanszor kitapsolta, hanem sokak szemei könybe láadtak. A többi szereplők közül Erdélyi Marietta k. a., Breznay, Berki és Rónaszéki voltak leginkább azok, kik az előadás sikeréhez leginkább hozzájárultak.

Hirek.

Brankovits György, helybeli gör. kel. esperes, a karlovici zsinaton temesvári püspökké jelöltetett ki, megerősítését mindenki biztosra veszi.

A kiállításban a földmivélési miniszter urat dr. Máday Izidor osztálytanácsos fogja képviselni. A ló-vásárra pedig a nagykörösi méntelep két tisztje van kiküldve.

Perkovácz János, a helyben állomásozó tartalék-ezred közbeesülésben álló ezredese, szombaton az esti vonattal, az egész tisztikar tisztelgő kikísérése mellett, furdóba utazott.

Az „Országos Vöröskereszt” egyesület zombori tagjai helyben a városház nagytermében f. hó 21-én főkegyelet — alakító gyűlést tartottak.

Vaszner Lipót, közkezdveltségű volt káplánunk, Császártöltésre plébánosává nevezetvé ki, ma kedden távozik körünkől új állomására.

A helybeli g. k. Szent-János templomnál megünnelt lelkesi állomásra helyettesül Borgyosky Mladen rendeltetett ide Szilbásról.

A szabadka-bajai szárnyvonal részletes nyomjelzési munkálatai folyóban vannak.

Dr. Stern Ignác, bajai orvos, f. hó végén veszi el Dunaszekesén Kramer Mariska k. a-t

Hymen. Törley Gyula szabadkai birtokos és a bajos Sárkány Ilon k. a. esküvője 20-án volt Baján.

A bajai lövő társulat elnökévé — most 34 edszer — Klénantz János választották.

A gazd. egyesület választmányi ülést tartott Szabadkán a tagok legjobb érdeklődése mellett, az ülésen a szabadkai takarékpénztár képviseltette magát, jelen volt a város főmérnöke is. Szemző Gyula hívta egybe az ülést s ő vezette. Először megalakították a lótenyésztési szakosztályt, mely ezenül a megyei lótenyésztési ügyeket fogja vezetni, s ide Szemző Gyula ur ajánlata-ra megválasztották tagokul a következő urakat: Vojnich Jakab szakoszt. elnök, tagok: Antunovits Lajos, Antunovits István, Bányafy Frigyes, Bikár Simon, Ertl János, Futtaki uradalom, Grüber Gyula, Gombos Béla, Goriupp Ferenc, Latinovits Ernő, Kovatsits Emil, Láng József, Lebach János, Magyar Imre, Maros József, Neszmírák Ferenc, Pilaszánovits Antal, Polyakovits Alajos, Szemző István, Száritis Kálmán, Nagy Samu, Türk János, Topolyai uradalom, Törley Gyula, Vojnits Sándor, Vojnits Simon, Vojnits István, Varga Agoston. Az osztály helyett. elnökeül Szemző Gyulát kérte fel az ülés. Második tárgyat képezte a szabadkai kiállítás ügye; az öszre tervezett termény, gyümölcs és méhészeti kiállítás többek felszólalásai után a választmány által egyhangulag jövő évre haslasztatott.

Beküldetett. Apatin 1882. május hó 21. Apatin mezővárosban — tökéletesen németajkú lakossága nemzedékének fokozatos magyarosítása céljából az 1880. év végén megalakult az „apatini kisedővő egyesület”; ennek eddigi fennállása csakis a fennkölt eszmét fel-fogó lelkes pártfogók hatáthatos támogatásának köszönhető; — nevezetesen: kegyes volt első sorban a nagymélt. magy. kir. vallás és közoktatásügyi ministerium egyesületünknek az 1880/1-ik tanévben o. é. 150 firt, — az idei 1881/2-ik tanévben pedig 200 firt államsegélyt engedélyezni; — másod sorban szives volt az országos kisedővő egyesület eddig már két ízben o. é. 100—100 firttal, — továbbá az apatini dalár egyesület a mult évben o. é. 50 firttal, — az apatini műkedvelői ifjuság pedig az idei évben — műkedvelői előadása után befolyt jövedelméből o. é. 100 firttal egyesületünket segélyezni; — végre hozzájárult ezen üdvös intézmény pártolásához a melyben eddig évenként 8 illetőleg 9 szegény gyermek ingyen vétettet fel, — számos helybeli lelkes adakozó. Kedves és tartozó kötelességet vélnék leróni, midőn ezt a nagy közönség tudomására juttatva, — a népevelést előmozdító nemes áldozatokért legforróbb köszönetünket nyilvánítjuk. Az apatini kisedővő egyesület választmányának megbízásából: Tisztelettel Rátai Tivadar egyleti alelnök. Radoychich Benő egyleti titkár. Dr. Wiesel Jakab választm. tag.

A budapest-zimonyi vasut utolsó építési szakaszát Csoratanovce-től — Zimonyig e napokban vették át a fővállalattól, Gregersen Miklós és Fischer Károly alvállalkozók, és így pár nap alatt az egész Budapest-zimonyi vonalon a vasuti munkálatok folyamatban lesznek. — Az újvidék-pétervárad vasuti hid harnadik caeson silyesztését f. hó 22-én kezdik meg, ennek következtében szétbontották ma a hajóhidat, — mivel a pontonoknak, melyeket a hajók átmeneténél kiszoktak nyitni, ennek következtében a pétervárad oldalhoz közelebb kell lenni. — E változtatási munkálatokért Macsvánszki, a hajóhid bérleje a kormánytól 1900 firtnyi kárpótlást kap, — a hid pénteken este lesz újból használható, — Újvidék és Pétervárad között a közlekedés tutajok és ladikok által eszközöltetik.

Kérelem Akik méltányos díjért 4 napra hajlandók szobákat, kiállító urak számára, kiadni: sziveskedjenek a ház számát s a szoba árát egy levelező lapon „Kiállítási titkár” cím-n bejelenteni.

Jövő heti színházi műsor. Kedd, május 23-án: „Ifj. Fromont és id. Risler” francia színmű, a bpesti nemzeti színház műsor darabja. Szerda, május 24-én: „Vicomte Letorieres a 19 éves nemes” francia vígjáték, a bpesti nemzeti színház műsor darabja. Csütörtök május 25-én Enyváry Sarolta jutalomjátékául: „Angot a kofák leánya” nagy operette. Péntek, május 26-án színet. Szombat, május 27-én „Hercegasszony” legujabb nagy operette itt először, fényes diszkiállítással, a kiállításban résztvevők és ez alkalommal megjelent vendégek tiszteletére. Vasárnap, május 28-án a Zomborban tartandó kiállítás alkalmából diszkiállítással „A király házassága” e megye nagy színlőtteje, halhatatlan költőnk Tóth Kálmán kitűnő vígjátéka. Hétfő, május 29-én a kiállításban résztvevők és ez alkalomra megjelent vendégek tiszteletére diszkiállítással: „Szép

Galathea" operette és "Egyetlen leány". Kedd, május 30-án a kiállításban résztvevők és ez alkalomra megjelent vendégek tiszteletére: „Böregér” nagy operette. Szerda, május 31-én fényes diszkiállítással, melyben új diszletekkel: „Tündér Ilona és Argyilus királyfi” Szigligeti tündéres látványos színműve.

Az „Aisó-Tiszavidék” Zentán beszűnt.
A rendőrség figyelmebe. A Sikora ligetbe sok fin jár ki. Ezek a mulatsághoz szükséges tárgyakat sokszor ellopják hazulról s így a legtöbb esetben nem mernek szólni otthon semmit, akármi történik velük utközben. Innen van, hogy még soha se emeltetett panasz, azon, minden haramia mesét felülmúló és tervszerűleg üzött vakmerőség ellen, hogy az utközi tanyák lakóinak gyermekei a kijáró fiúknak formaliter utját állják és tolluk pár krajeárjukon kívül minden értékes holmijukat: kéküket, tárcájukat, noteszüket elrabolják. A kiszökött gyerekek nem hogy panaszt tennének otthon, hanem még ha észreveszik is, hazudnak mint a kalendárjón; csak hogy az engedély nélkül elküldött kirándulás büntetését elkerüljék. Ezt mi pozitív tények alapján hoztuk közvéleményre és kérjük a rendőrséget, hogy utánjárás, esetleg házkutatás által a példátlanul szemtelen betyárképezdek üzemleiről meggyőződni, illetőleg azoknak véget vetni siessen. Egy panaszos apa után a Szerkesztő.

Beküldött. Ada. Nem mulaszthatom el tekintettségemnek az itten történt legvakmerőbb „Brutalisságot” bejelenteni, annál is inkább, meggyőződve arról, hogy tekintetes messzire elterjedt jó hírnevű lapja, ezen borzasztó esetet igen távolra fogja elterjeszteni. Csütörtök reggel két topolyai házoló zsidó, a nagy vendéglő depójába beszálltak ugyanis 1/4 órai pihenésre, a depóban az itteni állomásozó állami csődőrösöknel megbízott egyik huszára javában ott mulatott nagy vörös véres álmos szemekkel isszonyu káromkodással, a szegény házalók mit sem gyanítván, tarisznyájukból neki ültek emi, de alig ettek egy pár falatot, a huszár felkelt literes üveget a kezében, és úgy megvágta a házalót arcon, hogy az öntudatlan vérbe borulva összerogyott iszonyuan elcsúfítva, az orvost elhivatva, megvizsgálása folytán az üvegdaraboktól összeaprított arc és orr igen nehezen sérültek, a huszár bezárták, az ajtót betűréssel fenyegette, mit törődik ő valakivel. Hisz előtte nap itt volt a kapitány ur, mindent rendbe talált! Hisz 15 napig nem néz reá senki, mulassunk, nem parancsol még az isten sem, mondja, a szegény házaló pedig cimborája támogatásában vissza ment Topolyára, őrizheti most az ágyát, heti keresményét, melyért ázott, fűzött, éhezett, rá költötte a gyógytátra. Tekintetes szerkesztő ur, nem mintha elégtételt kérnék, nem, hanem valószínűleg nincs az itt állomásozó csődörös huszárok magaviselése a bajai tek. parancsnokságnak bejelentve. Taval is már akkor jött a vizsgálat, mikor a káplár ur az állami pénzt az Amália kasszonnánál elmulatja, pedig világos nappal ment az utcán részegen a tamburásokkal. Azon reménybe, hogy ezen soraim a bajai tekintetes parancsnokságnak is fog adni, maradok a tekintetes szerkesztő ur legalizatosabb szolgája Czilezer Lipót.

A szabadkai ügyvédi kamara részéről közhírre tételik, hogy Pál Antal zombori ügyvéd elhalálozása következtében, e kamara lajstromából kitörölve, s írodája részére Karvázy Domonkos zombori ügyvéd rendeltetett ki gondnokul, hogy dr. Hauser Mór bajai ügyvéd e kamara lajstromába folytatólag felvételt, Drescher Gyula bajai ügyvéd, Baja város polgármesterével megválasztása következtében, e kamara lajstromából saját kérelmére kitörölve s iratait Drescher Rezső bajai ügyvédnek adta át. Nikolics Arkád zombori ügyvéd lakhelyét Zomborból — e kamara területén belül — Palánkára tette át.

Köszönet nyilvanítás. A zombori izr. hitközség tagjai a véghetetlen színdarabok kített oroszországi zsidók segélyezésére következőképen adakoztak: Dr. Spitzer Mór 50 ft, Roheim Náthán 30 ft, Stera Mór 20 ft, Bruck Adolf 10 ft, Roheim Sándor 10 ft, Dr. Schuller Simon 5 ft, Dr. Gruner Samu 5 ft, Schlischer testvérek 5 ft, Dr. Sági Samu 5 ft, Bruck Sámuel 5 ft, Kaufmann Johanna 5 ft, Weidinger S. és Zs. 5 ft, ifj. Goldfahn Sándor 5 ft, Bárány Lipót 3 ft, Goldstein Hermann 3 ft, Bachrach Viktor 3 ft, Dr. Roheim Lipót 2 ft, Spitzer Ernát 2 ft, Grosz S. 2 ft, Holländer József 2 ft, Jónász Samu 2 ft, Perlesz Adolf 2 ft, Schön Adolf 2 ft, Müller Nándor 2 ft, Grünwald Ignác 2 ft, Goldstein D. 2 ft, Engel Adolf 2 ft, Roth Babetta 2 ft, Spitzer J. B. 2 ft, Roheim Henrik 2 ft, Lustig Jakab 1 ft, Klein Ede 1 ft, Salamon Simon 1 ft, Brunner Kálmán 1 ft, Koralek Hermann 1 ft, Heurmai Lipót 1 ft, Goldstein Mór 1 ft, Weidinger Hermann 1 ft, Ernst Ignác 1 ft, Deutsch Sándor 1 ft, Spitzer Jakab 1 ft, Weisz Vilmos 1 ft, Polákovits Mátyás 1 ft, Bruck Antal 1 ft, Goldschmidt Jakab 50 kr, Streisinger Heiman 50 kr. Összesen 212 ft. Midőn színdarab hitsorsaink nevében az adakozóknak köszönetem nyilvanítom kijelentem egyúttal, hogy a 212 ftot a mai postával rendeltetése helyére vagyis a budapesti izr. hitközség eljárássága által e pénzek átvételére kijelölt hatvani Deutsch Bernát úrhoz címezve elküldöttem. Zomborban, 1882. május hó 19-én Stern Mór, a zombori izr. hitközség elnöke.

Alföld-fiumei vasut. Mint több más vasutnál, úgy az alföld-fiumei vasutnál is 1881-ben megszűnt a részvény- és elsőbbség-szelvények bélyegmentessége. Az igazgatótanács, bár a bélyegkötelezettség már 1881. szeptember 13. lépett életbe, az 1882. január 1-én esedékes részvény- és elsőbbség-szelvényeket teljesen váltotta be, mert azt hitte, hogy az illetéket a forgalmi számlára teheti. Miután a vasut a garantált magyar vasutakhoz tartozik, úgy a szükséglet csak az állambiztosítási előlegeket emelte volna. A magyar kormány azonban kinyilatkoztatta, hogy az illetékösszeget a forgalmi számlába nem lehet bevenni és az igazgatótanácsra hagyta, az illetéket a szelvényösszegekből levonni. A részvény-szelvénynek az illeték 28 kr, az elsőbbségi szelvénynek 7 kr. Miután azonban mindkét kibocsátás elsőbbségi szelvény azt a megjegyzést tartalmazza, hogy a kifizetés „minden levonás nélkül” 5 százalékkal történik, úgy az elsőbbségi szelvénybélyeg, ha nem engedik ezt a forgalmi számlába bevenni, a részvényeseknek kell fizetni, azon a részvény-szelvényeket megfelelőleg kell megüvidíteni. 1882-re a szükséglet a következő. Az elsőbbség-szelvénybélyege egészben véve

14,227 ftra rug; ha felosztjuk e szükségletet a forgalomban levő 91,407 részvényre, minden részvényre 156 kr esik. Ehhez járul a részvények szelvény bélyege 1882. január 1-ére 2-8 kr, úgy hogy egészben részvényenkint 21-2 kr volna levonandó. Az igazgatótanács ajánlja ugyan, hogy az 1882. júl. 1-én esedékes részvény-szelvény 21-2 krral rövidüljön, eszerint csak 4 ft 78 krral váltassék be. A végleges határozatot tehát az e hó 22-én tartandó közgyűlés fogja hozni. Ha a közgyűlés is a levonás mellett lesz, akkor a júliusi szelvény 21-2 krral levonással váltatik be, később azonban a levonás oly mértékben csökkenik, a melyben az elsőbbség-szelvény száma az évi kisorolás által apad.

A magyar atletikai klub. E hó 21-én tartandó viadalára következő nevezések jelentettek be: 1. Kezdők sikverseny. 2. Bajnoki távugrás. 3. Velociped sikverseny. 4. Gátverseny. 5. Ökölvívás. 6. Bajnoki akadályverseny. 7. Velociped műverseny. 8. Bajnoki 1 óra-járás. Mind a nyolca Veres Lajos megyénk szabadkai fia jelentkezett elsőnek.

Gyaszír. Bajnai Zákó György, a nagykikindai kir. törvényszéknek 1876. július óta elnöke, huzamos szenvedés után élte 41-ik évében elhunyt. A boldogult előbb a tengerrezi pályára szánta magát; utóbb azonban a pécsi jogakademián elvégezvén tanulmányait, megyei esküdt, majd a bíróságok szervezésekor zentai járásbíró lett. E minőségében országos képviselővé választott s rövid idő múlva utolsó peregő híven betöltött állására helyeztetett. Világlatott ember, jó hazafi, jeles adminisztratív tehetség és közkezdvelt társadalmi egyéniség volt. Temetése közrészvét mellett folyt le. Béke hámváira!

A helybeli könyvtár új alapszabályainak elkészítésére kiküldött bizottság Mártonfy Károly elnökelete alatt és javaslata alapján az új alapszabályokat már szövegezte. A könyvtár-rendezési bizottság szintén erővel folytatja a tanácskozást és már számos elvi kérdésben meg is állapodott.

Hervanék Ignác, bikityi jöhrü kántor, vasárnapra helyben hirdetett énekpróbáját közhéjött akadály miatt másokra halasztotta.

Honvédségből kilépes. Schegaratz Sándor délbácskai 6-ik szánu honvédszázalbjeli szabadságot állományú főhadnagy a m. kir. honvédség kötelekéből kérelmezett kilépés, a védkötelezettség teljesítése után viselt tiszti rendfokozatának megtartása nélkül, megengedtetett.

Uj cégek. Bács-bresztováci takarékpénztár részvénytársaság Bács-Bresztovác, bej. Zomborban ápr. 27. — Bezdáni kölcsönös segélyező-egylet, mint szövötkezet Bezdánban, Bosnyák János, Varó Pál, Császár Sándor, dr. Goldschmidt Dezső és Jusztic Károly felzámolási minősége, bej. Zomborban márc. 16. — Dohány Adam fia (Dohány József és Dohány Adam) vegyeskereskedők Madarason, bej. Szabadkán márc. 20. — Obrováci előlegezési egylet, mint szövötkezet Obrovácban, Lottspeich Antal, Gross József, Link Henrik, Beck Miklós, Bassler János, Raimann János, König Adam, Volepp József, Stampfer József, Gross János, Tillinger István és Flock Mihály igazgatósági tanácsosokká és Prohaska József, Mayer Miklós, Kilbertus Magnus és Stoits György póttagokká választattak meg, bej. Ujvidéken ápr. 24.

Az alföld-fiumei vasut igazgatóságának 1881. évre vonatkozó üzletjelentéséből a következőket közölhetjük: Az üzleti bevételek 2,043,747 ftot (+ 101,556 ft) tettek; a személyforgalom 637,639 ftot (+ 25,879 ft), az áruforgalom 1,256,928 ftot (+ 116,707 ft) jövedelmezett; a szállított tonnamennyiség 431,612 ft (+ 8,858 ft) volt. Az összes kiadások 1,453,326 ft-ra (+ 34,258 ft) rugnak. Az üzleti összérték 71-11%. A felesleg 684,390 ft (+ 135,262 ft). Ebből az 1874-iki kölcsön kamatozása és törlesztésére 93,970 ft evonván, maradt 590,420 ft, a kamatozás és törlesztés 1,887,451 ftot igényel, úgy hogy még 1,297,030 ft fedezendő. — Az állami biztosítási szükséglet 16,318,086 ft. A felvett állami előlegek 15,993,682 ftot tesznek. — Az igazgatóság az üzleti jelentésben a magyar vasuti szekvesztracionális törvényre vonatkozólag a magyar kormányhoz intézett, s annak idején lapunkban is közölt beadványát ismerteté. Az igazgatóság végül a szelvénybélyeg illeték levonásának kérdését fejtegeti. Az igazgatóság azt hitte, hogy ez illetéket az üzlet számlába beállíthatja; miután azonban ez a magyar kormány részéről meg nem engedhetőnek nyilvanított, az igazgatóság a részvényesek tetszésére bizza, hogy vagy per utján kísérték meg az üzlet számlába leendő beállítást kieszközölni, vagy pedig, miután az elsőbbség-szelvényből levonás nem tehető, maguk viseljék a szelvény bélyeg illetéket, és pedig a részvény-szelvény megfelelő leszállítása által az 1882-iki júliusi szelvényből tehát 21-2 kr. volna levonandó.

Megjelent az „Önügyvéd” című közhasznú mű második füzeté, írta Knorr Alajos. E füzetben a szerző a községek szervezetének és a bírói hatalom általános ismertetése után a bíróságoknak, különösen a kir. járásbíróknak, kir. törvényszékeknek, a budapesti kir. kereskedelmi- és váltó-törvényszéknek, a kisebb polgári peres ügyek elbírálására hivatott bíróságoknak nevezetesen a kir. járásbíróknak és szolgabíróknak mint ilyeneknek, békebíróknak és községi bíróságoknak az egyházi- és ipar bíróságoknak, a választott és az áru- és értéktörzsde-bíróságainak — az osztrák-magyar bank választott bíróságainak, valamint a konzularis bíróságoknak, a felsőbb bíróságoknak, végre a kir. ügyészségeknek hatáskörét kimerítőleg ismerteté és közli a bírói felelőség szabályait, mellyel a munka első része befejeztetik. A második rész a jogok és kötelezettségek ismertetésével kezdődik, és általában tárgyalja az okiratokat. Ezen érdekes tartalmú füzet ára 30 kr, kapható ifjabb Nagel Ottó kiadónál Budapesten és minden hazai könyvkereskedésben.

A Magyar Regény-Csarnok 19. füzeté a szokott esinos kiállítással s gazdag élvezetes tartalommal most jelent meg s ez alkalommal sem mulaszthatjuk el felhívni rá t. olvasóink figyelmét, mint rendkívüli olcsó s kellemesen szórakoztató olvasmányt nyújt folyóiratra. E füzet tartalma: Libaposta, humoros elbeszélés Bulla Jánostól. — A Petőfi-társaság Debrecenben címmel, alkalmi költemények a társaság debreceni kirándulása alkalmából, a társaság fobb tagjainak névalírása. Doctor Castillo, eredeti spanyol regény.

— A fekete fátyol, angol vázlat Dickens K után angolból ford. Balla Mihály. — Mozaik cím alatt mulattató s ismeretterjesztő apróságok s Apró pénz feliratu humoros képek. — A hetenkint 2 1/2-3 iv nagy nyolcadret alakban megjelenő folyóirat előfizetési ára egész évre 6 ft, félévre 3 ft. Egy füzet ára csak 12 kr. **Vasuti társaság** ellen a fuvarosok ügyletből eredő kártérítési per megindítható azon bíróság előtt is, melynek területére az illető áru szállítandó volt (teljesítési hely). (1882. március 7-én 948. sz. a.)

Kitüntetések. Ó felsége Eigl József futtaksi r. k. lelkésznek, az egyház, népnevelés és a közügyek terén kifejtett üdvös tevékenysége elismerésül, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, Dadios Dragutin adagörög keleti szerb tanítónak pedig, a népoktatás terén töltött sok évi jeles szolgálatai elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

Bezdánból írják 14-én. Herceglakon ma délután Albrecht és Frigyes főhercegek és Izabella főhercegnő kívánatára a környékbeli magyarok és sokakok bemutatottak nemzeti táncukat a főhercegeknek kívül jelen voltak Montenuovo herceg nejevel, b. Piret főudvarmester, gróf Herberstein szárnysegéd, Thun gróf udvarhölgy, Perczel főispán, Sey és Mayer szolgabírák, úgy az összes uradalmi tisztok. Nagyszámú kököcség volt jelen. A csárdást a mohácsi cigányok zenéje mellett válogatott bezdáni magyar párok, a lányok piros papucsban, a kólót dályókai sokakok s a lányok bizarr, nemzeti öltözetükben dudaszó mellett járták. A csárdás kezdetével a főhercegek, Frigyes főhercegnő, Montenuovo herceg nejevel, s az udvari kíséret a táncosok közelében foglaltak helyet s rendkívüli érdekl. déssel nézték a tüzelt járt csárdást, melyet többször ismételtettek és maguk is láthatólag táncmozdulatokkal kísérték. A táncosok közül többeket magukhoz szólítottak, és velük leereszkedőleg beszélgettek.

Sz.-Tamás. Az Ó-Becse kerületi papság s az illető rokonok szomorodott szívvel jelentik nt. Szajró István, esp. pléb. életének 64-ik, áldozárságának 40-ik évében folyó hó 13-án történt gyásos kimúltát. Hült teteme folyó hó 15-én a sz.-tamási sírkertbe örök nyugalomra tétetett. Béke poraira!

A megyei gazdasági egyesület f. hó 15-én Szabadkán val. ülést tartott.

Szabadkan Szegedy Sándor, a keresk. bank titkára, megesküdtött Hajnal Józsefné urasszonnyal.

Az „Erste Dampfmühl Actien-Gesellschaft in Neusatz” (Hoch!) igazgatósági tanácsossá Kleintsek József helyett Molnár Györgyöt választotta.

Kisszállason Rezek György, fumei k. a. nyaltiszt, mult heten esküdtött meg Jedlicska Erzsike k. a. nyalt.

Palánkai körökben egy onnan a bpest-zimonyi vasutig futó szárnyvonalon létesítést tervezik. Ugyanott kender-kikészítő gyár felállítására aláírásokat szednek.

Szent István szobora hivatalomhoz újabban beküldetett Zentáról 4 ft, melyből 2 ft 98 kr az V. és VI. egyesített fosztály adománya, 1 ft 2 krt pedig Vida Sándor osztálytanítóé. Fogadják a tisztelt adakozók hálás köszönetemet. Ezen adománnyal gyűjtésem 580 ft 40 krra emelkedett. Zombor, 1882. május 17. Czirfusz Ferenc tanfelügyelő

Olasz rendszerű kenderázatok A hazai kendertermelés és ipar jövedelmező voltát nagy mértékben akadályozza azon elterjedt rossz szokás, hogy a kender poshadtt állóvizekben áztatják, melyek vizét leboesatani, illetőleg megújítani nem lehet; hol tehát a kendera sárban hosszabb idő után kiázik ugyan, azonban színéből és tartósságából annyit veszít, hogy ez által értékében lényegesen csökken. Ezen nem eléggé számba vett nevezetes hátrány elkerülése céljából a nm. földmívelési ministerium kísérletet tett néhány okszerű, áztatásra alkalmas olasz rendszerű kenderázató felállításával, mely kísérletök eredménye minden tekintetben kielégítő volt. E kedvező eredmény által indítatva elhatározta a nm. ministerium, hogy a nagyobb termelő vidékeken, hol ez iránt érdeklődés mutatkozik, az olasz rendszerű kenderázatót bemutató, egy-egy minta áztatót rendeztetett be, s azoknak, kik ily áztatókat felállítani szándékoznak, támogatásra lesz az által, hogy az e végre megbízott közegek: Bodola Lajos főmérnök által a szükséges tervek és költségvetéseket díj nélkül elkészítési s kívánatra megengedi, hogy nevezett az áztatók építése felett is, szintén díj nélkül, a felügyeletet gyakorolja. — Egyéb tekintetben tüzetesb tájékoztatást nyújt Bodola Lajos főmérnök a „Kender jövője Magyarországon” című munkája.

NYILTÉR. *)

Nyilatkozat.

Goldstein Hermann helybeli gabnakereskedő urat 1881. évi október hó 20-án egy választott bíróság előtt becsületében szóval megsértettem. Ezen sértést ezennel visszavonom és Goldstein urat megkövetem.

Kelt Zomborban 1882. évi május hó 20-án.

Jonász Samu.

MATTONI-féle BUDAI KIRÁLY KESERÜFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás, Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest

15-11 Kapható minden gyógyszerárban és ásványvizkereskedésben.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

Felölös szerkesztő: **Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.** Laptulajdonos és kiadó: **Bittermann Nándor.**

Üzletnyitási hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, miszerint itt helyben a fútcában MILLASSEVITS-féle házban egy a kor színvonalán álló elegánsan berendezett

uri kalap- s uri divat-üzletet

nyitottam. — Miatán árucikkeimet a legelőkelőbb s legnagyobb gyárakból készpénzen vásároltam, mind olcsóság, mind finomság tekintetében, minden versennyel bátran szembeszállok.

Üzletemben a legnagyobb választéku **férfi- és gyermek-kalap a legolcsóbbtól a legfinomabbig. fehér és tarka férfi-ingek, gallérok, kézelők, a legujabb divat szerint készített nyakkendők, selyem és vászon zsebkenedők, harisnyák Selyem esernyők, férfi-napernyők, pénz-, dohány- és szivar-tárcák, szivar-szipkák, séta-pálcák, illatszerek** s minden a férfi szükséglethez tartozó cikkek kiváló minőségben **szabott árak mellett** kaphatók

Kérem a n. é. közönség szíves pártfogását!

37-7

Tisztelettel

Müller Nándor.

Asztalos és kárpitos butorok.

Több száz szoba berendezésére

legolcsóbb ár mellett mindenkor készletben kaphatók

STEINBACH SÁNDOR

cs. kir. kizárólag szabadalmazott kárpitos, díszítő és butorgyárosnál Budapesten, Ferencz-Józseftér 6. szám, »Europa szálloda« áttellenében.

Kiházasítási és nagyobbtermű berendezéseknek különös ártengedések.

Képes árjegyzék ingyen.

10-5

Nem győzzük házi orvosunknak eléggé megköszönni, hogy nekünk ily háziszert, mint az ön malátakészítményei, ajánlott. Az Isten áldása van az ön gyógytápszeren, s habár Hoff ur királyok s császároktól elég kitüntetést nyert már, mindamellett is kötelességemnek tartom, rendkívüli gyógyerejük iránti elismerésemet a szervedők érdekében szintén ki-nyilatkoztatni, s kérem annak közzétételét.

(Saját szavai egy felüldültnek.)

Európa fejedelmei, a világtudományos nagyjai, mint szinte a közönség köréből is számtalan egyén

a Hoff János féle malátakészítményeket mint gyógytápszert emelték ki.

Legfelsőbb nyilatkozatok: I. Vilmos német császár: „az ön pompás malátakivonata“. Ferencz József osztrák császár: „örömmel tüntetem önt ki.“ A szász király: „a királyné anyjának igen jót tesz.“ A dán király: „gyógyhatását tapasztaltam.“ A meklenburg-szerini nagyherceg: „elismerésemet.“ Orvosi nyilatkozók: titkos tanácsosok: Dr. Traube, Dr. Gräfe stb., Dr. Granichstäden Bécsben, Dr. Jauchzy Szt.-Péterváron, Dr. Piera Santa Páris s még sok más ezer orvos a Hoff-féle malátakészítményt mint a legkitünőbb étrendi szert ismerik el.

HOFF JÁNOS

urnak cs. kir. tanácsos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, a főbb porosz és német rend lovagjának, Bécs, gyárhelyiség: Grabenhof 2 Gyári raktárhelyiség: I. Graben, Bräunerstr. 8

Köszönetnyilvánítás.

Két éven át torokbajban szenvedtem, oly annyira, hogy egy hangos szót sem ejthettem ki — Bécs városának tudorai Gleichenberg és Nizzaba küldtek Haza térve önmek malátasörét élveztem, mely rekedségemet végleg megszüntette. Kérek azért újra 28 üveg malátát sőt. Bécsben 1882. év ápril hó 8-án.

Maly Ferencz, férfitruha-gyár s és posztó-kereskedő Mariahilferstrasse 19.

Főraktár Zomborban: **Gallé Emil** úr gyógyszerárban főp.c. Baján: **Miháts István**nál. Szabadkan: **Stojkovi- vits Döme** özvegyénél. 4-4.

437 szám. 1882.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megyei Petrovosszellő községben üresedésbe jött adóvégrehajtói állomásra a pályázat ezen- nel kihirdetettik. Felhívatnak mind azok, kik ezen állomásra pályázni kívánnak, hogy bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat alólirott nál legkésőbb f. év május hó 25-ig annál bizonyosabban nyújtsák be, mivel később beadott folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Ezen állomás havonkénti előleges részletekben évi 450 fnt fizetéssel van egybekötve.

A magyar és szerb nyelv bírása okvetlen szükséges. Jegyzői vizsgával bírók előnyben részesülnek. Kelt Petrovosszellőn, 1882. évi május hó 6-án.

3-3

Berény Hugó, közs. jegyző.

1465. sz. 1882

Árlejtési hirdetmény.

Sztanisics mezővárosában a jegyzői lak újból építettik és annak elkészítése árlejtés útján fog ki- adatni.

A tervezet és költségvetés a községi előljáróság- nál naponta betekinthező, az 9565 fnt 50 krra van számítva. Az árlejtészek tehát bánatpénzül ennek 10% át vagyis 956 fnt 50 krt kötelesek letenni. Az árlejtés f. évi május 29-én d. u. 3 és fél órakor a község- háznál fog megtartatni, amire a vállalkozók ezennel meghívotnak.

Sztanisicson, 1882. május 20.

Fülöp Kálmán, jegyző.

Nuspel István, bíró.

Pályázati hirdetmény.

A prig-szt-iváni községi népiskolánál elhalálozás következtében üresedésbe jött rendes tanítói állásra ezennel pályázat hirdetettik.

Evi jövedelem: 250 ft készpénz; b) 50 pozs. mérő buza — 250 ft; c) 10 hold szántóföld — 250 ft; d) 6 kocszi széna; e) 5 öl kemény hasábfá; f) kélyvelmes lakás kis kerttel. Tan nyelv német és magyar. Törvény- szabta módon felszerelt folyamodványok f. é. június 15-ig a helybeli községi iskolaszékhez benyújtandók.

A megválasztott tanító egyszersmind a szorosb ér- telemben vett kántori teendőket végzendő, mely tényke- dés után évenkénti 200 ft stolaris illetékre számolhat.

Prigl.-Szt.-Iván, 1882. évi május 1-én.

3-3

Az iskolaszék.

Vétele és eladása mindennemű állampapírok, sorsjegyek, értékpapírok, részvények, elsősorú kötvények, ércpénzek stb., váltó-kiírás külföldi piacokra. **Igérvények minden húzóhoz.** Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken. Tőkeelhelyezésére különösen ajánlja az alólirott váltó-üzlet a **pesti magyar kereskedelmi bank 5°-os zálogleveleit,** melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyújtják, hogy a jelenlegi árfolyam sze- rint, ha ki is húzathatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adhatnak el. **A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete** Budapest, Dezettya-utca. 1. sz. (szűjt. ház). 10-10.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER legtisztább égvényes **SAVANYU-KÚT** legjobb Asztali-és üdítő ital, kitünő hatásának bizonyult köhögésnél, gége bajoknál, gyomor-és hólyag hurutnál. **ÉDECSEK** (az emésztés elősegítésére). **Mattoni Henrik,** Karlsbadban (Csehország).

40-12

Klapka János szijgyártó és bőröndös, Zomborban.

a fő-utcán, a takarékpénztárral szemben, ajánl a t. helybeli és megyei közönségnek saját gyártmányú gaz- dag raktárból mindennemű lőszerszámot, nyerges, lo- vagló kantárt, nyereg szappant, valódi angol szerszám- kenőcsöt, mindentéle alakú és nagyságú bőröndöt, ka- lap-dobozt, úti táskát, zsebtárcákat; lókefék, kocsiru- dak, zablák, kengyelvasak, sarkantyúk a legnagyobb választékban, igen jutányosan kaphatók.

Vidéki megrendelések pontosan, olcsón és lelki- meretesen teljesítetnek.

Árlejtési hirdetmény.

Moholy r. k. hitközsége részéről közhírre tétetik, hogy egy ujonnan építendő tanterem és egy iskolaépü- letnek átalakítása illetve kibővítési munkájára 5325 fnt 59 kr. költségeloiránzzattal f. é. június hó 11-én d. u. 3 órakor a tanhelyiségben nyilvános árlejtés fog tartatni.

Az árlejtési feltételek, az építési tervek a r. k. plebánia hivatalnál bármikor megtekinthetők. Az árlej- téseni résztvevők kötelesek 10% ovadéket letenni; to- vábbá írás- és szóbeli árlejtési ígérvények az árlejtés megkezdéseig elfogadtatnak.

Moholy, 1882. május hó 20-án.

Kleiner János, hitközségi jegyző. 3-1

Varga Mihály, plebános, mint a hitközség elnöke.

FEHÉR MIKLÓS

vezér-ügynöke a m. k. államvasutak gazdasági gépgyárának és több magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépek gyári raktára **Budapest, üllői út 25. sz. „Köztelek“**
a Bács-Bodrogh megyei gazdasági egyesület folyó évi május hó 28., 29., 30., 31. napjain tartandó állat- és gépkiallítás **Zomborban.**

A m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzmozgonyok és gőzcseplőgépek harmadik évi eredménye.

Két év előtt szerencsém volt a nagyérdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a magas kormány intézkedése folytán a m. kir. állami gépgyárban oly mezőgazdasági gépek készítettnek, amelyeket hazánkban lévő egyes gépgyárak eddig, a nagyobb tökélet hiánya miatt nem valának képesek előállítani.

A m. kir. állami gépgyár azóta a nagyobb gazdasági gépek, főképen pedig a gőzmozgonyok és gőzcseplők gyártását főfeladatául tűzte ki, s legnagyobb gondnal s szakismerettel folytonosan állítja elő azokat, hogy ne kényszerüljünk többé ilyen gépeket — oly nagy mennyiségben, mint eddig — a külföldről behozatni, s valóban nagyobb pénzbeli áldozattal magunkat terhelni, a külföldi gépek behozatala által, a mi tökeszegény hazánkban közzgazdasági tekintetben is csak tetemes hátrányunkkal jár.

Hogy a m. kir. állami gépgyár ezen dicséretes és eléggé nem méltányolható feladatának miképen felelt meg, azt jelen rövidre összevont ismertetéssel és a t. géptulajdonosok által önként beküldött s alább felsorolt elismerő nyilatkozatokkal óhajtom a mélyen tisztelt közönség tudomására juttatni.

Miután bennünket le akartak beszélni itt Szabadkán **Andresek** s többen mások, hogy tekintetes urtól gépet ne vegyünk, mi ugyan magunkat tévútra vezetni senkítől sem hagytuk, annyival is inkább, miután a hazai ipart mi pártolni akarjuk s fogjuk is a jövőbe; vetünk egy gőzcseplő-készletet tekintetes urtól 1881. június havában a m. k. államgépgyáról, miután ez tesztsüinkre és szilárdságára nézve páratlanul mutatkozott, mondhatjuk s hitelesen is bizonyíthatjuk, hogy eme gyártmányok valamennyi gépek között parja nincsen, nem létezik ama gép, a mely hazai iparunkat felülmúlja, azok, a kik ellenségei voltak is, megjuhászkodnak eme gép előtt, méltán merjük eme gyártmányt bárkinek az országban ajánlani, tisztelettel, **Szabadka, 1881. aug. 24. Kováts Birkas Imre, Illés János, Mamuzsits Gergő.**

Ezennel minden egyes barátomnak és testvéremnek bizonyítom, hogy eddig 10 db. angol gőzcseplő-készletet vettem, de egy se dolgozott olyan jól és tisztán, mint az, a melyet uraságotól vásároltam s a m. k. államvasutak gépgyárában készült 63. sz. gőzmozgony és 34. sz. cseplőgép — minthogy fennevezett gyártmányul tökéletesen meg vagyok elégedve s nemesak legnagyobb dicséretre méltó, hanem bárkinek melegen ajánlhatom. Kiváló tisztelettel, **Ó-Becse, 1881. augusztus 18-án. Milán Horvaczki.**

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy azon 24. számú cseplőgéppel, melyet f. év június hó 18-án öntől vettem, s a m. k. állami vasutak gépgyárában készült, olyan jó, hogy az itt levő angol gépek közül egy se versenyezhet vele. Ennél fogva tökéletes megelégedésem mellett, bárkinek lelkiismeretesen ajánlom, mivel 12 esztendeje, hogy saját gépeimmel működöm, de máig sem találtam hozzá hasonlót. Maradok teljes tisztelettel **Szeghegy, 1881. augusztus 14. Diell Jakab és L.**

Alulírott ezennel bizonyítom, hogy a m. k. állami gépgyáról eredő gőzcseplő, melyet öntől f. év április 1-én vettem, azon nap óta, hogy Mészáros L. szerelő ur összeállította, kitűnően működik, teljes megelégedésem nyilvánítása mellett bárkinek lelkiismeretesen ajánlhatom. **Bajmok, 1881. augusztus 24. Péder József.**

Alulírott bizonyítom, miszerint tekintetes Fehér Miklós urtól megvett és a m. k. államvasutak gépgyárában készült 65. sz. cseplőgép, a várakozáson kívül a legnagyobb megelégedésünkre sikeresen működik, úgy hogy bármely angol 8 lóerejű géppel versenyez, s bárkinek merem e hazai gyártmányt ajánlani. Teljes tisz-

Egyszersmint van szerencsém a n. é. gazda közönséggel tudatni, hogy ezen kiállításon a f. hó 10-én Budapesten bemutatott

J. A. Pitts-féle buffalói (amerikai) új szerkezetű gőzcseplőgépet is be fogom mutatni.

A magyar állami gépgyárban készült, ugyszintén a Pitts-féle amerikai gőzcseplőgéppel f. hó 10-én Budapesten a köztelken az országos gazdasági egyesület kiküldött bizottsága számos előkelő tagja, nagybirtokosok és szakférfiak jelenlétében nyilvános cséplés próbát rendeztem, mely próbák sikerdús eredményéről a budapesti tekintélyes lapok a legnagyobb elismeréssel szóltak.

Továbbá ajánlom a kiállításon kiállítandó legújabb és legszilárdabb szerkezetű szabadalmazott járgány cséplőgépeimet tisztító és zsákoló készülékkel, Trieur koalkoly választó, sorvető, takarmány vágó »Hollingsworth« szénagyújtó, kukorica morzsoló, »Lithle Giant« amerikai csöves kukoriczadaráló (mely a kukoriczát csutkáival együtt kívánság szerinti finomságra darálja) és minden egyéb a mezőgazdaság szakmájába vágó kitűnő szerkezetű gépeimet a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett a n. é. gazdaközönség figyelmébe.

Ábrázott árjegyzékkel készséggel szolgálok.

Tisztelettel

Fehér Miklós (Budapest, üllői út 25. sz. „Köztelek“)

a kiállítás tartama alatt Zomborban.

Nyomatott Bittermann Nánornál Zomborban.

A m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzmozgonyok és gőzcseplők főlényei a külföldiek felett a következők:

1. A gőzmozgonyok kazánjai hosszabbak, több tüzcsovel látvák el, nagyobb tüzelőfelülettel bírnak s ezáltal kevesebb tüzelő-anyagot igényelnek, nagyobb erőkifejtő képességűek, azonkívül pedig pontos és sima nyugodt járással bírnak.

2. A gőzcseplők megtörhetlen szilárdságú vasrácskeret szerkezettel bírnak, melynél fogva az éghajlati befolyásnak sokkal inkább ellentállnak, a dobkosarak sokkal erősebbek, szalmarázójuk hosszabb, tisztítóros-taika nagyobbak s ez által a cséplő tisztítóképesége tökéletesebb, s így hazai gazdasági viszonyainknak sokkal jobban megfelelnek; a cséplőgép tengelyei mind acélból készültek, s golyó-per-selyekben forognak, az egész gép belszerke-zete könnyen áttekinthető és kényel-mesen hozzáférhető.

A gőzmozgonyok és gőzcseplők ezen elősorolt előnyei **nagyobb, olcsóbb és**

telettel. Kelt Adán, 1881. augusztus hó 19. Mrgyá-nov Tyira.

Ezen néhány sor írásaink által bizonyítjuk, hogy az uraságotól vásárolt nyolcz lóerejű mozgony a cséplővel együtt, mely a m. kir. államgépgyárban készült, igen jól dolgozik s nagyon elégedve vagyunk, semmi hiányt nem érzünk. Maradunk tisztelettel Bács-Ti-sza földvár, 1881. augusztus 15. Hanák József, Radatovics József, Sirovicza Márton.

Tudakozására örömmel értesíthetem, miként az ön gépgyárában 1880. évben vásárolt, a m. kir. államvas-utak gépgyárából kikerült 8 lóerejű gőzmozgonyul a legtekintetesebben meg vagyok elégedve. Garán, 1881. december hó 10-én, Franz Bentz.

Ezennel bizonyítom, hogy azon 11. számú gőz-mozgony és cséplőgéppel, melyet uraságotól vásárol-tam, s a m. kir. államvasutak gépgyárában készült, minden tekintetben meg vagyok elégedve, és mindenkir-nek ezen gyártmány beszerzését a legőszintebben aján-lom. Ó-Becse, 1881. augusztus 17-én. Thanasia Hadnagy.

Ezennel minden egyes barátomnak és testvérem-nek bizonyítom, hogy az uraságotól vásárolt, és a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcseplőkészlet s pedig 1 drb. 54 számú gőzmozgony és 1 drb. 64. sz. cséplőgép, minden tekintetben a legnagyobb mege-légedésemet elnyerte, s bárkinek őszintén ajánlhatom. Ó-Becse, 1881. augusztus 17-én. Péra Zsivkov.

T. c. Fehér Miklós ur, mint a m. kir. állam-vasutak gépgyára vezérigynöke megkeresése folytán alulírottak legnagyobb készséggel bizonyítottam, a fenne-vezett gépgyáról származó s öntől vett 8 lóerejű gőz-cseplő készlet úgy szerkezete mint munkaképessége fe-ltli teljes megelégedésünket; a legnagyobb tökélyel szerkesztett s különös tartósnak mutakozó vasráms gőzcseplőgép minden egyes alkatrészének működése és az egymás közt arányos szerkezetből eredő helyes és kiváló munkaképessége által az angol gyártmányt minden irányban felülmúlja, nem kevésbé dicsérettel kell megemlítenünk az igen erős alkotású és kevés tüzelőanyagot fogyasztó gőzmozgonyt, mely minden hozzá kötött kívánalmaknak a legnagyobb mérvben megfelel, és azért bárkinek melegen ajánljuk. Budapest, 1880. november hó 24. Weisz Miklós és társa. Stanisits.

Ezennel bizonyítjuk, hogy az öntől vásárolt s a m. k. államvasutak gépgyáról származó cséplőgép a

tökéletesebb munkaeredményt biztosítanak a gazdáknak, mint általában a külföldiek nyújthatnának.

Ezen hazai gyártmányu gépek alulírtul mindenkor és kívánatra cséplési munkálatban is megtekinthetők s azok iránt minden kívánt ut-baigazítás megszerezhető, minthogy a m. kir. államvasutak gépgyára engem bizott meg ezen gépek-nek eladásával. Gőzcseplő-készletek összeállítására vonatkozó tervezetekkel és költségvetésekkel ki-vánatra a legnagyobb készséggel, ingyen és bér-mentve szolgálunk.

Bács-Bodrogh megyéből nyert

elismerő nyilatkozatokat

a fentebb ismertett magyar gőzmozgonyok és gőz-cseplőknek gyakorlatilag kifejtett munkaképességükről, a m. t. közönség tájékozása végett, midőn a következőkben felsorolni bátorkodom, azzal zárom jelen ismertetésemet: mozdítsuk elő a hazai gyártmárat legalább azon esetben, a midőn annak gyárt-mányai diadalmasan kiállották már a versenyt a kül-földi ugyanazon nemű gyártmányokkal, mint azt a mel-lékelt, valamint az ország többi megyéiből nyert még számos bizonyítványok bizonyítják!

hozzá kötött kívánalmaknak a legnagyobb mérvben megfelel, ennélfogva ezen gyártmányt minden venni szándékozóknak melegen ajánljuk. Ó-Becse, 1881. évi augusztus 16-án. Fridrich Mihály, Buzogány József.

Alulírott ezennel kinyilatkoztatom, miszerint a m. k. állam gépgyárában készült s Fehér Miklós ur által nekem eladott egy gőzerejű cséplőgép működése fölött minden tekintetben a legnagyobb megelégedésemet fejezem ki, miért is a magyar ipar és gazdaság terjedése és fejlődése tekintetéből azokat bárkinek is ajánlani kö-telességemnek ismerek. Uj-Szivaac, 1881. augusztus 5. Teljes tisztelettel Schenk Henrik.

A m. kir. államvasutak gépgyárában készült ál-talam idei június hó 17-én megvett 37. sz. B. cséplőgép ez ideig teljes megelégedésemre jól s a hozzá kötött várakozásnak megfelelően működött. Mit is a mai na-pon itten megjelent Mészáros Lajos ur, a magyar ál-lamvasutak gépgyára által kiküldött szerelő szöbéli ki-vánságára készséggel bizonyítani sietek. Kara vuková-n, 1881. aug. 6-án. Szalay Frigyes, közs. jegyző.

Van szerencsém önnel tudatni, hogy azon cséplő-készlettel, mely a magyar gépgyárban készült, töké-letesen meg vagyok elégedve, mert először működése kifogá-talan, másodszor esinosan van építve, és har-madszor oly kevés fűtő anyagot fogyaszt, hogy ezen tulajdonságaiért minden egyes barátomnak melegen ajánlhatom. Teljes tisztelettel Szt. Tamás (Bácska), 1881. dec. 25-én Manojlovics Lázár, gazdász.

Alulírott ezennel kinyilatkoztatom, miszerint a ma-gyar kir. államgépgyáról kikerült s Fehér Miklós ur által eladott egy gőzerejű cséplőgéppel, mind jóságára, mind szerkezetére és mind pedig pontos járására és könnyűségére nézve minden tekintetben a legnagyobb megelégedésemet fejezem ki. Uj-Szivaac, 1881. évi augusztus 15-én. Hettesheimer Heinrich.

Van szerencsém tisztelettel tudatni, miszerint az öntől vásárolt, s a m. k. államvasutak gépgyáról származott 8 lóerejű gőzcseplő készlettel legtekintetesebben meg vagyok elégedve. A gőzmozgony olyan erős és jó, hogy egy 60 hüvelyknyi cséplőgépet könnyedén teljes működésbe hoz és a cséplőgép működése pedig minden hozzá kötött kívánalmaknak a legnagyobb mérvben megfelel, saját aláírásommal bizonyítva, maradok tisz-telettel Kucura, 1881. augusztus 26-án. S. Grosz & Söhne.

a főpász-tást szer-Jele-seke em-hogy a-előbb k-50.000 t-tal, hogy-közös és-közszé e-kalocsa-nyilatkoz-veitése

Nem-fejezni sa-egy jó h-günnél-beszélés-vagy ha-Ann-mert alte-ségek is

Ime-Tek-A f-gyes fels-Zombor-gasságá-összgebe-szerencs-

— a főe-hozzászó-1.) T-törvénye-gek, me-számláln-ha anyag-tani és t-borban v-egy 2 os-osztályu-iskolával

2.) két oszt-általi ve-kolában-tanítónó-osztálya-tónó álta-népiskola-állittatik-tály s a-egy tant

3.) okvetlen-női kézi-ban a fr-tónó, tel-egy ház

4.) iskolai é-1 ka-6 ta-egyike g-két tant-6 1/2 méte-1 vi-6 1/2 méte-1 ta-